

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

11:00

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	88a	
" 04 "	06	2020

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume **MOTPAN** 2. Prenume **CHIRIL**

3. Funcția **Deputat în Parlament**

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect controlul constituționalității:

- prevederilor art. 20 lit. k) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, „Pe durata stării de urgență, în funcție de situația concretă, pot fi aplicate următoarele măsuri: **k) aplicarea altor măsuri necesare**”;
- prevederilor art. 22 alin. (1) lit. i) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, „Pe durata stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova are următoarele atribuții: **i) exercită alte atribuții necesare**”;
- prevederilor art. 24 lit. g) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, „Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale are următoarele atribuții: **g) exercită alte atribuții necesare**”;
- prevederilor art. 25 lit. j) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, „Ministerul Afacerilor Interne are următoarele atribuții: **j) exercită alte atribuții necesare**”.

În opinia autorului sesizării prevederile art. 20 lit. k), art. 22 alin. (1) lit. i), art. 24 lit. g) și art. 25 lit. j) ale Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, contravin prevederilor art. 4 alin. (2) din Constituție combinat cu art. art. 1, 7, 15, 17 și 18 din CEDO, art. art. 1 alin. (3), 4, 6, 7, 23, 54, 60, 66, 72, 76, 96, 102 din Constituție.

Prevederile contestate nu îndeplinesc standardul calității legii, contravin principiului statului de drept și separației puterilor în stat etc., fiind contrare prevederilor art. 4 alin. (2) din Constituție combinat cu art. art. 1, 7, 15, 17 și 18 din CEDO, art. art. 1 alin. (3), 4, 6, 7, 23, 54, 60, 66, 72, 76, 96, 102 din Constituție, or, normele contestate conferă autorităților care le explică și aplică o marjă excesivă de discreție, iar Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale și Ministerul Afacerilor Interne, prevalându-se de aceste norme incerte, își arogă competențe de legiuitor pe perioada stării de urgență, adoptând norme cu caracter primar, general obligatorii contrar art. 60 alin. (1) din Constituție, nepublicând asemenea acte în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, restrângând drepturile și libertățile fundamentale ale omului în afara limitelor prevăzute de lege, contrar art. 54 din Constituție, inclusiv drepturi și libertăți fundamentale care nu pot face obiectul derogărilor.

Textul normativ „exercită alte atribuții necesare” este neclar, care lasă o putere discreționară exagerată și nelimitată, iar neclaritatea acestei norme ce creează confuzii cu privire la competențele acestor autorități executive a și determinat Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova să creadă că are drepturi nelimitate în perioada stării de urgență, inclusiv de a adopta norme juridice cu caracter primar, de a suspenda acțiunea normelor legale adoptate de Parlament fiind înlocuite acestea pe perioada stării de urgență de dispozițiile Comisiei etc., ceea ce este contrar Constituției, situație juridică inadmisibilă într-o societate cu adevărat democratică.

Problema de constituționalitate pe care o ridicăm nu a constituit obiect de examinare anterior la Curtea Constituțională, și astfel echivalează cu faptul **inexistenței unei hotărâri anterioare a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.**

III - EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

13. În opinia noastră, prevederile art. 20 lit. k), art. 22 alin. (1) lit. i), art. 24 lit. g) și art. 25 lit. j) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, contravin prevederilor contravin prevederilor art. 4 alin. (2) din Constituție combinat cu art. art. 1, 7, 15, 17 și 18 din CEDO, art. art. 1 alin. (3), 4, 6, 7, 23, 54, 60, 66, 72, 76, 96, 102 din Constituție.

TRATATE INTERNAȚIONALE ȘI LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

CONVENȚIA EUROPEANĂ PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE

Articolul 1

Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți Contractante reușesc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 7

Nicio pedeapsă fără lege

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.

Articolul 15

Derogarea în caz de stare de urgență

1. În caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii, orice Înalță Parte Contractantă poate lua măsuri care derogă de la obligațiile prevăzute de prezenta Convenție, în măsura strictă în care situația o impune și cu condiția ca aceste măsuri să nu fie în contradicție cu alte obligații care decurg din dreptul internațional.

2. Dispoziția precedentă nu permite nicio derogare de la articolul 2, cu excepția cazului de deces rezultând din acte ilicite de război, și nici de la articolele 3, 4 (paragraful 1) și 7.

3. Orice Înaltă Parte Contractantă ce exercită acest drept de derogare îl informează pe deplin pe Secretarul General al Consiliului Europei cu privire la măsurile luate și la motivele care le-au determinat. Aceasta trebuie, de asemenea, să informeze Secretarul General al Consiliului Europei și asupra datei la care aceste măsuri au încetat a fi în vigoare și dispozițiile Convenției devin din nou deplin aplicabile.

Articolul 17

Interzicerea abuzului de drept

Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție.

Articolul 18

Limitarea folosirii restrângerilor drepturilor

Restricțiile care, în termenii prezentei Convenții, sunt aduse respectivelor drepturi și libertăți, nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute.

CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 1

[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Parlamentul este compus din 101 deputați.

Articolul 66

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

a) adoptă legi, hotărîri și moțiuni;
[...].

Articolul 72

Categorii de legi

(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.
[...].

Articolul 76

Intrarea în vigoare a legii

Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.

Articolul 96

Rolul

(1) Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) În exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.

Articolul 102

Actele Guvernului

- (1) Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții.
- (2) Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor.
- (3) Ordonanțele se emit în condițiile articolului 106².
- (4) Hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau ordonanței.
- (5) Dispozițiile se emit de Prim-ministru pentru organizarea activității interne a Guvernului.

LEGEA NR. 212/2004 PRIVIND REGIMUL STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU ȘI DE RĂZBOI

Articolul 3. Cadrul juridic

Cadrul juridic al stării de urgență, de asediu și de război îl constituie Constituția Republicii Moldova, prezenta lege, alte acte normative, precum și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 4. Acțiunea actelor normative

- (1) În perioada stării de urgență, de asediu sau de război, legile și alte acte normative adoptate până la instituirea stării respective acționează în măsura în care nu contravin prezentei legi.
[...].

Articolul 20. Măsurile aplicabile pe durata stării de urgență

Pe durata stării de urgență, în funcție de situația concretă, pot fi aplicate următoarele măsuri:

[...];

k) aplicarea altor măsuri necesare.

Articolul 22. Atribuțiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova pe durata stării de urgență

- (1) Pe durata stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova are următoarele atribuții:

[...];

i) exercită alte atribuții necesare.

Articolul 24. Atribuțiile Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale pe durata stării de urgență

Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale are următoarele atribuții:

[...];

g) exercită alte atribuții necesare.

Articolul 25. Atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne pe durata stării de urgență

Ministerul Afacerilor Interne are următoarele atribuții:

[...];

j) exercită alte atribuții necesare.

Reieșind din normele de drept nominalizate, urmează a fi reținute în esență următoarele argumente privind criticile de constituționalitate a prevederilor contestate, care în opinia noastră sunt neconstituționale.

Din perspectiva necesității aplicării măsurilor prevăzute de lege enumerate exhaustiv la art. 22 al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, inclusiv din perspectiva celor reiterate la art. 2 din Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 55 din 17.03.2020 privind declararea stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a RM are competență specială la realizarea măsurilor prevăzute de lege, dar aplicarea/realizarea măsurilor prevăzute de lege deloc nu presupune dreptul Comisiei de a adopta norme juridice cu caracter primar, altminteri am substitui Parlamentul cu Comisia respectivă, contrar art. 60 alin. (1) din Constituție.

Precum se relevă din consecutivitatea conținutului dispozițiilor emise de Comisia pentru Situații Excepționale a RM, se relevă că acestea în marea parte conțin norme cu caracter primar apriori nule, iar confuzia pe care o are această Comisie este determinată de neclaritatea normelor legale recent adoptate prin Legea nr. 54 din 17.03.2020 pentru modificarea Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de

urgență, de asediu și de război, prin care la art. 22 alin. (1) s-a completat cu litera i) cu următorul cuprins: „exercită alte atribuții necesare”. Astfel, textul normativ „exercită alte atribuții necesare” este neclar, care lasă autorităților executive o putere discreționară exagerată și nelimitată, iar neclaritatea acestei norme ce creează confuzii cu privire la competențele acestor autorități, a și determinat Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova să creadă că are drepturi nelimitate în perioada stării de urgență, inclusiv de a adopta norme juridice cu caracter primar, de a suspenda acțiunea normelor legale adoptate de Parlament fiind înlocuite acestea pe perioada stării de urgență de dispozițiile Comisiei etc., ceea ce este contrar Constituției, situație juridică inadmisibilă într-o societate cu adevărat democratică.

Prevederile contestate nu îndeplinesc standardul calității legii, contravin principiului statului de drept și separației puterilor în stat etc., fiind contrare prevederilor art. 4 alin. (2) din Constituție combinat cu art. art. 1, 7, 15, 17 și 18 din CEDO, art. art. 1 alin. (3), 4, 6, 7, 23, 54, 60, 66, 72, 76, 96, 102 din Constituție, deoarece conferă autorităților care le explică și aplică o marjă excesivă de discreție, iar Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova prevalându-se de această normă incertă, își arogă competențe de legiuitor pe perioada stării de urgență, adoptând norme cu caracter primar, general obligatorii contrar art. 60 alin. (1) din Constituție.

Finalmente, lipsa unei interpretări clare și accesibile, face posibilă ca să existe o marjă excesivă de discreție, iar cu această ocazie subliniem că, principiul legalității presupune mai întâi de toate ca legea să definească în termeni clari și accesibili obiectul său de reglementare pentru ca subiecții să-și poată conforma comportamentul potrivit acestor reglementări într-un mod inechivoc, iar în asemenea condiții normele contestate sunt contrare și prevederilor art. 23 din Constituție.

De remarcat este și faptul că, calitatea legii este apreciată atât prin prisma exigențelor de accesibilitate, previzibilitate și claritate, criteriile care permit efectiv realizarea preeminenței dreptului (a se vedea în acest sens și explicațiile Curții Constituționale expuse în Hotărârea nr. 26 din 23.11.2010 *asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală*, §-10), cât și prin prisma scopului consfințit în preambulul CEDO, potrivit căruia: Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei, considerând Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948, considerând că scopul acestei declarații este recunoașterea și aplicarea universală și efectivă a drepturilor pe care ea le enunță, considerând că scopul Consiliului Europei este realizarea unei uniuni mai strânse între membrii săi și

că unul dintre mijloacele pentru a atinge acest scop este apărarea și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, reafirmând atașamentul lor profund față de aceste libertăți fundamentale care constituie temelia însăși a justiției și a păcii în lume și a căror menținere se bazează în mod esențial, pe de o parte, pe un regim politic cu adevărat democratic, iar pe de altă parte, pe o concepție comună și un respect comun drepturilor omului din care acestea decurg, hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, să ia primele măsuri pentru garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală, au convenit asupra semnării și respectării CEDO.

De aici rezultă că, statul Republica Moldova asumându-și angajamentele enunțate, urmează să adopte legi calitative (clare, previzibile și accesibile) care să asigure efectiv realizarea drepturilor și libertăților fundamentale și să nu admită careva ingerințe în acestea, iar atunci când legiuitorul încalcă asemenea principii, Curtea Constituțională în virtutea atribuțiilor conferite de Constituție și de alte legi, la sesizare, urmează să declare neconstituțională prevederea contestată și să ofere soluții constituționale cu caracter universal problemei de drept cu care a fost sesizată, întru asigurarea respectării catalogului drepturilor și libertăților fundamentale. În cazul normelor contestate aceste exigențe constituționale garantate de art. 1 alin. (3) și art. 23 din Constituție nu au fost respectate.

Potrivit § 30 al Deciziei Curții Constituționale nr. 49 din 31.05.2018, principiul legalității presupune ca legea să definească în mod clar și accesibil procedeul care urmează a fi realizat la aplicarea normelor [...]. Cu referire la redactarea textelor legislative, acest principiu reclamă existența unui grad minim de claritate și de precizie a reglementării. Astfel, persoanele abilitate să aplice legea și particularii trebuie să poată să înțeleagă și, într-o anumită măsură, să prezică ceea ce permite și ceea ce nu permite legea.

Condiția constituțională respectivă este consfințită la art. 1 alin. (3) și art. 23 din Constituție.

Această cerință capătă și mai multă forță atunci când neclaritatea poate aduce atingere unui cerc de subiecți, cum s-a întâmplat în cazul de față, unde Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, a considerat că prin normele contestate îi sunt atribuite competențe nelimitate și îi este permisă emiterea de dispoziții ce ar cuprinde norme juridice cu caracter primar, inclusiv de suspendare a acțiunii actelor legislative ce conțin norme materiale și procesuale adoptate de Parlament.

Curtea Europeană în jurisprudența sa a statuat că, noțiunea de „lege”, prevăzută de art. 7 din CEDO, implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea (cauza Del Rio Prada vs Spania, cererea nr. 42750/09, hotărârea din 21.10.2013, §91).

La fel se observă că, rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (cauza Cantoni vs Franța, nr. 17862/91, hotărârea din 15.10.1996, §§ 29 și 32; cauza Kafkaris vs Cipru, hotărârea din 12.02.2008, §§ 140-141).

Astfel, în speță, Înalta Curte urmează să verifice dacă este respectat principiul statului de drept și al separației puterilor în stat, precum și dacă normele contestate respectă condițiile de previzibilitate, accesibilitate și claritate, inclusiv dacă delegarea de către Parlament autorităților executive enunțate a unor asemenea atribuții ar fi sau nu conform Constituției.

În opinia noastră, normele contestate nu corespund prevederilor art. 23 alin. (2) din Constituție, deoarece neclaritatea normelor contestate face imposibilă determinarea întinderii drepturilor și îndatoririlor, fiind incert dacă Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sau celelalte autorități vizate, pot să adopte norme cu caracter primar în situații excepționale sau doar să aplice măsurile prevăzute de lege transpunându-le în viață ca executor al legii adoptate exclusiv de Parlament. Această ipoteză ridică mari probleme și în privința restrângerilor drepturilor și libertăților conform art. 54 din Constituție, inclusiv prin prisma art. art. 60, 66, 72, 76, 96, 102 din Constituție cu referire la autoritatea competentă de a adopta asemenea norme juridice cu caracter primar derogatorii în sensul art. 15, 17 și 18 din CEDO, în timp ce se prevede la art. 54 din Constituție că restrângerea exercițiului drepturilor și libertăților se face prin lege, iar adoptarea legilor este competența exclusivă a Parlamentului ca unică autoritate legislativă.

În asemenea împrejurări, prevederile art. 20 lit. k), art. 22 alin. (1) lit. i), art. 24 lit. g) și art. 25 lit. j) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, contravin art. 7 din CEDO și art. 1 alin. (3), art. 23 din Constituție, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii și conferă autorităților care le explică și aplică o marjă excesivă de discreție.

Într-o altă ipoteză, aceste prevederile contestate, contravin și prevederilor art. art. 6, 60, 66, 72, 76, 96, 102 din Constituție, deoarece în condițiile deschiderii listei exhaustive a competențelor a acestor autorități executive, ele pot interveni în procesul de legiferare întrunind atât calitatea de executor al legilor cât și de legiuitor, iar

normele legale contestate încalcă și principiul separației puterilor în stat și principiul legiferării.

La fel, restrângerea drepturilor și libertăților prin adoptarea de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a unor norme noi cu caracter primar neprevăzute de lege, prevalându-se de prevederile art. 22 alin. (1) lit. i) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, contravine art. 4 alin. (2) din Constituție combinat cu art. 1, 7, 15, 17 și 18 din CEDO, deoarece în conformitate cu art. 54 coroborat cu art. 60, 66 și 72 din Constituție, unica autoritate competentă de a restrânge exercițiul drepturilor și libertăților este Parlamentul, or, conform alin. (2) combinat cu alin. (1) ale art. 54 din Constituție, ***exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.***

Totodată, conform alin. (4) art. 54 din Constituție, ***restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.***

Pe cale de consecință, garanțiile fundamentale prevăzute de art. art. 1, 7, 15, 17 și 18 din CEDO, art. art. 1 alin. (3), 4, 6, 7, 23, 54, 60, 66, 72, 76, 96, 102 din Constituție, au un caracter iluzoriu și pur teoretic din moment ce legiutorul a prevăzut drepturi nelimitate și excesive la art. 20 lit. k), art. 22 alin. (1) lit. i), art. 24 lit. g) și art. 25 lit. j) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale și Ministerului Afacerilor Interne, fapt inadmisibil într-o societate cu adevărat democratică.

Finalmente, în vederea restabilirii ordinii juridice constituționale, considerăm imperios necesară declararea ca fiind neconstituționale prevederile art. 20 lit. k), art. 22 alin. (1) lit. i), art. 24 lit. g) și art. 25 lit. j) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război.

Pornind de la principiul statului de drept din care derivă principiul legalității (art. 1 alin. (3) din Constituție) precum și de la principiul separației puterilor în stat (art. 6 din Constituție), examinarea constituționalității actelor contestate, urmează a fi exercitată în primul rând prin prisma principiului legalității garantat de art. 1 alin. (3) din Constituție și principiului separației puterilor în stat garantat de art. 6 din Constituție, verificând dacă normele contestate întrunesc condițiile prevăzute de legea supremă, ca exigență a constituționalității acestora în temeiul art. 1 alin. (3), art. 6 din Constituție, iar drept consecință, să fie verificată compatibilitatea acestor norme și cu prevederile art. 23 din Constituție sub aspectul respectării condițiilor de claritate, accesibilitate și previzibilitate.

Acest raționament derivă din chintesenta statului de drept, care impune obligativitatea respectării legilor, unde Constituția ocupând primatul în ierarhia legilor, impune liniile directorii constituționale transcrise în legile organice prin care se dezvoltă normele constituționale obligatorii de respectat, atât pentru autoritatea executivă cât și pentru cea legislativă.

Curtea Constituțională în jurisprudența sa constantă a explicat cu valoare de principiu că, *principiul legalității este parte componentă a principiilor statului de drept, consacrat prin art. 1 alin. (3) din Constituție. Respectarea legilor este obligatorie, iar încălcarea acestei obligații constituționale atrage implicit afectarea principiului statului de drept* (HCC nr. 3 din 09.02.2012, §31; HCC nr. 22 din 16.07.2015, §§ 50-51; HCC nr. 30 din 08.12.2015, §37; HCC nr. 24 din 27.07.2017, §§ 78-79).

Astfel, în opinia autorului sesizării **nerespectarea obligațiilor prevăzute de legea supremă la delegarea de către Parlament a atribuțiilor și competențelor autorităților executive depășește rolul constituțional al Guvernului de autoritate executivă, ceea ce atrage implicit afectarea principiului statului de drept garantat de art. 1 alin. (3) din Constituție**, fapt inadmisibil într-o societate cu adevărat democratică.

14. Admiterea prezentei sesizări spre examinare și examinarea sesizării în regim de urgență.

14.1. Declararea sesizării admisibilă.

14.2. Exercițarea controlului constituționalității:

- prevederilor art. 20 lit. k) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, „Pe durata stării de urgență, în funcție de situația concretă, pot fi aplicate următoarele măsuri: **k) aplicarea altor măsuri necesare**”;

- prevederilor art. 22 alin. (1) lit. i) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, „Pe durata stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova are următoarele atribuții: **i) exercită alte atribuții necesare**”;

- prevederilor art. 24 lit. g) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, „Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale are următoarele atribuții: **g) exercită alte atribuții necesare**”;

- prevederilor art. 25 lit. j) al Legii nr. 212 din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, „Ministerul Afacerilor Interne are următoarele atribuții: **j) exercită alte atribuții necesare**”, în corelație cu prevederile art. art. 1, 7, 15, 17 și 18 din CEDO, art. art. 1 alin. (3), 4, 6, 7, 23, 54, 60, 66, 72, 76, 96, 102 din Constituție.

15. După adoptarea la data de 17.03.2020 a Legii nr. 54/2020 pentru modificarea Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, prin care au fost delegate Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și alte atribuții fiind deschisă lista exhaustivă a acestora, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a emis o serie de dispoziții prin care și-a arogat competențe de legiuitor, suspendând acțiunea legilor organice și ordinare, derogând de la acestea, adoptând norme juridice organice cu caracter primar prin care a prevăzut noi proceduri procesual-civile, procesual-penale și contravenționale, contrar competenței constituționale a substituit Parlamentul în atribuțiile sale exclusive prevăzute de Constituție, potrivit căreia, Parlamentul este unica autoritate legislativă a statului.

Comisia pentru Situații Excepționale a RM prin dispozițiile sale (care nici nu au fost publicate în Monitorul Oficial al RM) a dispus restrângerea exercițiului drepturilor și libertăților fundamentale, deși Parlamentul nu a adoptat asemenea legi derogatorii, or, conform art. 54 din Constituție, restrângerea exercițiului drepturilor și libertăților se face prin lege, iar Parlamentul este unica autoritate legislativă conform art. 60 alin. (1) din Constituție.

Deși dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova ar trebuie să se limiteze doar la aplicarea măsurilor expres prevăzute de lege, Comisia a înțeles că prin Legea nr. 54/2020 pentru modificarea Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, Parlamentul i-ar fi delegat și competențe de legiuitor pe perioada stării de urgență, iar în așa mod ar fi îndreptățită să adopte norme juridice cu caracter primar diferite de cele prevăzute de legile organice și ordinare.

O asemenea ipostază ar plasa Republica Moldova dintr-un regim democratic în unul dictatorial, sub pretextul stării de urgență, situație în care executivul ar exercita și atribuțiile legislativului, fapt ce contravine art. 5 și 6 din Constituție.

VI – LISTA DOCUMENTELOR

16. De documente care ar putea fi anexate la momentul depunerii sesizării, nu dispunem.

VII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

17. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formulat de sesizare sunt exacte.

Locul: **Mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 105**

Data: 29.05.2020

Deputat
Chiril MOȚPAN